

Rettelsesblad til NOVANA 2011-2015, Programbeskrivelse del 2

Notat

Nedenstående beskriver ændringer i NOVANA programbeskrivelse 2011-2015, del 2 (PB2) som følge af budgettilpasning medio 2014 i Naturstyrelsen. Ændringerne er trådt i kraft 1. januar 2015. Ændringerne er tillæg til de ændringer, der er beskrevet i rettelsesblad af 28. juni 2012.

Dato: 18. maj 2015

Side 1/4

Arter og terrestrisk natur

Frekvensen i overvågningen af lysåbne terrestriske naturtyper nedsættes fra to gange i programperioden til en gang i programperioden.

Ændringen betyder tilføjelser til sætningen i PB2 side 157 afsnit 3 linje 9-11 "Det har givet anledning til at de lysåbne stationer overvåges hvert 3. år, mens skovstationer kun overvåges hvert 6. år *i perioden 2011-2104. Fra 2015 overvåges såvel lysåbne stationer som skovstationer hvert 6. år.*" (Ændringer i kursiv.)

Hav og fjord

Målinger af zooplankton og biologiske effekter på muslinger og fisk bortfalder. Ilt-svindsovervågningen omlægges, så 46 særlige iltsvindsstationer besøges 9 gange i perioden juli-november, svarende til en nedgang på ca. 60 stationer.

Bortfaldet af målinger af zooplankton medfører følgende ændringer i PB2 (*ændringer i kursiv*):

- Side 130 linje 4 fra neden: "Udover standardparametrene under vandrammedi- rektivet er udvalgte stationer *i 2011-2014* suppleret med overvågning af zooplankton, filtratorer og primærproduktionsmålinger, hvor det er væsentligt for den økologiske modellering, hvor det indgår i konventionernes forskrifter og for at kunne vurdere effekten af allerede iværksatte indsatser. *Fra 2015 omfatter de supplerende parametre kun filtratorer og primærproduktionsmålinger.*"
- Side 132 tabel 8.1: For zooplankton ændres "antal år i perioden 2011-2015" *fra 5 til 4.*

- Side 138 2. afsnit linje 1-3 fra neden: Zooplanktons sammensætning beskrives i 2011 på 12 stationer og i 2012-2014 på 6 stationer, hvoraf 3 indgår i HELCOM.
- Side 138 1. linje i tekst til figur 8.6: Overvågningsstationer i det marine overvågningsprogram 2011-15, dog zooplankton 2011 -2014.
- Side 139 2. afsnit linje 1: Fytoplankton, zooplankton og fytoplanktonets primærproduktion måles 20 gange om året, hvert år i programperioden, zooplankton dog kun i perioden 2011-2014.

Bortfaldet af måling af biologiske effekter på muslinger og fisk medfører følgende ændringer i PB2 (*ændringer i kursiv*):

- Side 146 tabel 8.3: For "reproduktiv succes, CYP1A/EROD, FAC" og "celleskader, lysosomal stabilitet" ændres "antal år i perioden 2011-2015" fra 5 til 3.
- Side 148 1. afsnit linje 1-2 fra neden: Havsnegle undersøges på 34 stationer 2-3 gange i programperioden 2011-2013.
- Side 148 2. afsnit linje 1-2 fra neden: En sådan undersøgelse gennemføres på 12 stationer hvert år i perioden 2011-2013.
- Side 149 tekst til figur 8.11: Overvågningsstationer i det marine overvågningsprogram af miljøfremmede stoffer 2011-2015 omfattende (1) effekter af reproduktion hos fiskeyngel og PAH-specifikke effekter i ålekvabbe

Bortfaldet af måling af miljøfremmede stoffer i ålekvabber i 2015 medfører følgende ændringer i PB2 (*ændringer i kursiv*):

- Side 146 tabel 8.3: For ålekvabber ændres "antal år i perioden 2011-2015" fra 5 til 4.
- Side 147 3. afsnit linje 1-4 fra neden: Muslinger undersøges på 87 stationer (med varierende frekvens (se tabel 8.3), mens skrubbe og ålekvabbe undersøges én gang hvert år på hhv. 5 og 12 stationer (fig. 8.10), ålekvabber dog ikke i 2015.
- Side 148 tekst til figur 8.10: Overvågningsstationer i det marine overvågningsprogram af miljøfremmede stoffer 2011-15, hvor MFS måles i fisk (skrubbe og ålekvabbe), og hvor MFS bestemmes i muslinger hvert år i programperioden, ålekvabbe dog ikke i 2015.

Antallet af sedimentstationer, hvor der måles miljøfremmede stoffer, reduceres i 2015 med 8 stationer. Dette medfører følgende ændringer i PB2 (*ændringer i kursiv*):

- Side 146 tabel 8.3: for "sediment" ændres "antal stationer" fra 100 til 92.
- Side 147 2. afsnit linje 1-2 fra neden: Ved overvågning af MFS i sedimentet undersøges 100 92 stationer én gang i programperioden.

I 2016 reduceres det marine program med undersøgelser af MFS i skrubber på 4 stationer og MFS på 6 sedimentstationer.

Med en forlængelse af programperioden for NOVANA 2011-2015 til også at omfatte 2016 betyder det, at der side 146 tabel 8.3 skal tilføjes en fodnote til antal stationer

for skrubbe: 1 station i 2016. Ved antal stationer for sediment tilføjes fodnote: 14 stationer undersøges i 2016.

Side 3/4

Omlægningen af iltsvindovervågningen medfører følgende ændringer i PB2 (ændringer i kursiv):

- Side 144 tekst til figur 8.9: Overvågningsstationer i det marine overvågningsprogram, hvor ilt måles på ca. 100 stationer i perioden 2011-~~2015~~2014 i perioden med risiko for iltsvind og på 22 HELCOM-stationer, som besøges tre gange i den potentielle iltsvindperiode (én gang i august, i september og oktober). *Overvågning i 2015 fremgår af teksten nedenfor.*
- Side 144 2. afsnit linje 1-5: Iltforholdene måles i 2011-2014 på ~~ca. 100~~ ca. 107 stationer og fra 2015 ~~ca. 40~~ ca. 45 stationer ved CTD/iltprofilering i ~~perioder med risiko for iltsvind~~ iltsvindperioden (juli-november). Overvågningsfrekvensen på disse stationer afhænger af vanddybden. I de lavvandede områder er forekomsten af iltsvind meget dynamisk, og der måles derfor op til 14 gange ~~i perioden i~~ 2011-2014. Fra 2015 måles der hver 14. dag svarende til 9 gange i perioden.

Søer

Zooplankton undersøgelser bortfalder. Antallet af vandkemiske målinger i søer, der indgår i kontrolovervågning af tilstand (ekstensivt overvågede søer) ændres fra 7 til 5 i de år, hvor søerne overvåges, og den vandkemiske overvågning i kontrolovervågning af udvikling (intensivt overvågede søer) ændres til at ske hvert andet år. Desuden reduceres i den operationelle overvågning antallet af stationer, hvor der måles miljøfremmede stoffer og tungmetaller i sediment, og måling af pesticider i sediment udgår fra målingerne af miljøfremmede stoffer i sediment.

Ændringen i antallet af årlige vandkemiske målinger i ekstensivt overvågede søer medfører følgende ændringer i PB2 (ændringer i kursiv):

- Side 111 tekst til tabel 7.2: De 65 prøver tages månedligt fra ~~1. april~~ 1. maj til 30. september som overfladevandsprøver og der tages en enkelt vinterprøve, når springlaget er brudt i november eller december.
- Side 111 tabel 7.2: For parametre under overskriften Vandkemiske og fysiske analyser ændres "Antal prøver pr. år" fra 7 til 5.
- Side 112 1. afsnit linje 1-3: For at give en detaljeret beskrivelse af tilstand og udvikling er 18 søer udvalgt til at indgå i en intensiv overvågning, hvor overvågningen gennemføres i alle søer hvert år i ~~planperioden~~ 2011-2014 og hvert andet år fra 2015.

Ændringen i antallet af stationer med måling af miljøfremmede stoffer og tungmetaller i forbindelse med operationel overvågning medfører følgende ændringer i PB2 (ændringer i kursiv):

- Side 120 tabel 7.11: Antal stationer i 2015 ændres fra 36 til 17.

Bortfaldet af måling af pesticider ved måling af miljøfremmede stoffer i sediment i den operationelle overvågning medfører følgende ændringer i PB2 (*ændringer i kursor-siv*):

Side 4/4

- Side 124 bilag 7.2: *Fodnote: "Måles i 2011-2014" tilføjes ved chlorpyrifos, cypermethrin, isoproturon og tau-fluvalinat i sediment.*